

BAZELE STATISTICII

6. Testarea statistică

6.1. Aspecte generale ale testării statistice

6.1.1. Obiectivele testării statistice

6.1.2. Demersul testării statistice

6.1.3. Teste parametrice versus teste neparametrice

6.2. Testarea ipotezelor asupra unui eșantion

6.2.1 Testarea ipotezelor asupra mediei: testul t, testul Z

6.2.2 Testarea ipotezelor asupra proporției: testul binomial

6.1. Aspecte generale ale testării statistice

6.1.1. Obiectivele testării statistice

- verificarea ipotezelor asupra unui parametru al unei populații;
- verificarea ipotezelor privind legea de distribuție a unei populații;
- verificarea ipotezelor privind două sau mai multe populații;
- verificarea existenței legăturii dintre două variabile.

6.1. Aspecte generale ale testării statistice

6.1.2. Demersul testării statistice

a) Formularea ipotezelor statistice

O ipoteză este o presupunere cu privire la valoarea unui parametru, legea de distribuție a variabilei studiate etc.

Ipoteza nulă H_0 : se presupune egalitatea unui parametru cu o valoare fixă sau se face o presupunere cu privire la legea de repartiție a unei variabile.

Ipoteza alternativă H_1 : este opusul ipotezei nule.

6.1. Aspecte generale ale testării statistice

Test bilateral:

$$H_0 : \theta = \theta_0$$

$$H_1 : \theta \neq \theta_0$$

θ - parametru

θ_0 – valoare fixă

Test unilateral la dreapta:

$$H_0 : \theta = \theta_0$$

$$H_1 : \theta > \theta_0$$

Test unilateral la stânga:

$$H_0 : \theta = \theta_0$$

$$H_1 : \theta < \theta_0$$

6.1. Aspecte generale ale testării statistice

b) Alegerea testului statistic

- există două categorii de teste statistice: teste parametrice și teste neparametrice.

Alegerea testului statistic se face în funcție de mai multe criterii.

Pentru variabile cantitative se folosesc teste parametrice și neparametrice, iar pentru variabile calitative se folosesc neparametrice.

6.1. Aspecte generale ale testării statistice

- c) **Alegerea pragului de semnificație α al testului și citirea valorii critice din tabelul repartiției statisticii test**
 - riscul (pragul de semnificație) α reprezintă probabilitatea de a respinge ipoteza nulă, atunci când aceasta este adevărată.
- d) **Calculul valorii statisticii test, folosind datele observate la nivelul eșantionului.**
- e) **Regiunea de respingere/acceptare a ipotezei nule**

6.1. Aspecte generale ale testării statistice

Regiunea de respingere – intervalul dintr-o distribuție de probabilitate în care se respinge ipoteza nulă, acest interval este acoperit de probabilitatea α

Regiunea de acceptare (interval de încredere) – intervalul în care nu se respinge ipoteza nulă și este acoperit de probabilitatea $1 - \alpha$

f) Decizia statistică

Erori de testare

Decizia testului se ia cu o anumită eroare, care poate fi:

- eroare de tip I (eroare de primă speță, notată α)
- eroare de tip II (eroare de a doua speță, notată β)

		Realitate	
		H_0 adevărată	H_0 falsă
Decizia	Se acceptă H_0	Decizie corectă ($1-\alpha$)	Eroare de tip II (β)
	Nu se acceptă H_0	Eroare de tip I (α)	Decizie corectă ($1-\beta$)

6.1. Aspecte generale ale testării statistice

- $1 - \alpha$ măsoară nivelul de siguranță al testului (siguranța statistică)
- $1 - \beta$ măsoară puterea testului

6.1.3 Teste parametrice și teste neparametrice

Teste parametrice:

- ✓ presupun o serie de ipoteze restrictive (de ex. ipoteza de normalitate a distribuției populației din care a fost extras eșantionul analizat), care nu sunt întotdeauna reale/adevărate;
- ✓ variabila analizată este măsurată pe o scală interval sau raport;
- ✓ mărimea eșantionului trebuie să fie suficient de mare (ex. $n > 30$).

Exemplu: testul z , testul t , testul F , testul χ^2

6.1.3 Teste parametrice și teste neparametrice

Teste neparametrice:

- ✓ puține ipoteze restrictive privind legea de distribuție a populației din care a fost extras eșantionul analizat (“distribution free methods”);
- ✓ adecvate pentru date calitative;
- ✓ mărimea eșantionului poate fi mică, până la $n=6$;
- ✓ datele sunt transformate în ranguri sau în semne (pozitive, negative), ceea ce duce la pierderea de informații.

Exemplu: runs test

6.2. Testarea ipotezelor asupra unui eșantion

6.2.1. Testarea ipotezelor asupra mediei unei populații

a) *Formularea ipotezelor* $H_0 : \mu = \mu_0$
 $H_1 : \mu \neq \mu_0$

b) *Alegerea testului statistic*

1. Dacă se cunoaște σ^2 se folosește statistica Z, $Z \sim N(0, 1)$

$$Z_{calc} = \frac{\hat{\mu} - \mu_0}{\sigma / \sqrt{n}}$$

2. Dacă nu se cunoaște σ^2 , se folosește statistica t, $t \sim t(n-1)$

$$t_{calc} = \frac{\hat{\mu} - \mu_0}{\hat{\sigma}' / \sqrt{n}}$$

6.2.1. Testarea ipotezelor asupra mediei unei populații

c. Alegerea pragului de semnificație și citirea din tabel a valorii critice a statisticii test

d. Calculul valorii statisticii test pe baza datelor eșantionului

$$z_{calculat} = \frac{\bar{x} - \mu_0}{\sigma / \sqrt{n}}$$

$$t_{calculat} = \frac{\bar{x} - \mu_0}{s' / \sqrt{n}}$$

6.2.1. Testarea ipotezelor asupra mediei unei populații

e. Regula de decizie

$|z_{calculat}| > z_{\alpha/2}$ sau $Sig < \alpha$ se respinge ipoteza nulă,
pentru un risc α și se acceptă ipoteza alternativă

$|z_{calculat}| \leq z_{\alpha/2}$ sau $Sig \geq \alpha$ ipoteza nulă nu se
respinge

6.2.1. Testarea ipotezelor asupra mediei unei populații

e. Regula de decizie

$|t_{\text{calculat}}| > t_{\alpha/2; n-1}$ sau $Sig < \alpha$ se respinge ipoteza nulă,
pentru un risc α și se acceptă ipoteza alternativă.

$|t_{\text{calculat}}| \leq t_{\alpha/2; n-1}$ sau $Sig \geq \alpha$ ipoteza nulă nu se
respinge

f. Compararea valorii calculate a statisticii testului cu valoarea critică (teoretică)

Exemplu

- În urma prelucrării datelor privind veniturile familiilor dintr-o regiune înregistrate la nivelul unui eșantion de volum $n=625$, s-au obținut următoarele rezultate:

$\bar{x} = 12 \text{ mii lei}$, $s'^2 = 4$. Să se testeze dacă există diferențe semnificative între veniturile medii ale familiilor la nivelul populației din care a fost extras eșantionul și venitul mediu pe țară, $\mu_0 = 13 \text{ mii lei}$, considerând un risc de 5%.

Exemplu

$$\bar{x} = 12 \text{ mii lei} \quad \alpha = 0,05$$

$$\mu_0 = 13 \text{ mii lei}$$

$$n=625, s^2 = 4$$

1. Formularea ipotezelor:

$$H_0 : \mu = \mu_0 \quad \text{sau} \quad H_0 : \mu = 13 \text{ mii lei}$$

$$H_1 : \mu \neq \mu_0 \quad H_1 : \mu \neq 13 \text{ mii lei}$$

2. Alegerea pragului de semnificație

$$\alpha = 0,05$$

Exemplu

3. Alegerea și calcularea statisticii test

$$t_{calc} = \frac{\bar{x} - \mu_0}{s' / \sqrt{n}}$$

$$t_{calc} = \frac{12 - 13}{2 / \sqrt{625}} = \frac{-1}{2 / 25} = \frac{-25}{2} = -12,5$$

4. Regula de decizie

Dacă $|t_{calc}| > t_{\alpha/2; n-1}$ cu un risc se respinge ipoteza H_0 și se acceptă ipoteza alternativă

Dacă $|t_{calc}| \leq t_{\alpha/2; n-1}$ nu se respinge ipoteza H_0

Exemplu

5. Decizia statistică

Deoarece $(|t_{calc}| = 12,5) > (t_{0,025;624} = 1,96)$ cu un risc 0,05 se respinge ipoteza H_0 și se acceptă ipoteza alternativă. Veniturile medii ale familiilor la nivelul populației din care a fost extras eșantionul diferă semnificativ d.p.d.v. statistic de 13 mii lei.

6.2.2 Testarea ipotezelor asupra proporției

Demersul testării:

a) *Formularea ipotezelor statistice*

$$H_0 : \pi = \pi_0$$

$$H_1 : \pi \neq \pi_0$$

□ De ex. $H_0 : \pi = 0.5$

$$H_1 : \pi \neq 0.5$$

(cele două categorii ale variabilei au șanse egale să apară)

6.2.2 Testarea ipotezelor asupra proporției

b) Alegerea pragului de semnificație α

c) Testul statistic

$$t_{\text{calculat}} = \frac{p - \pi_0}{\sqrt{p(1-p)} / \sqrt{n}}$$

d) Regula de decizie

$|t_{\text{calculat}}| > t_{\alpha/2; n-1}$ sau $\text{Sig} < \alpha$ se respinge ipoteza nulă, pentru un risc α și se acceptă ipoteza alternativă.

$|t_{\text{calculat}}| \leq t_{\alpha/2; n-1}$ sau $\text{Sig} \geq \alpha$ ipoteza nulă nu se respinge